

John Jeremiah Sullivan

PULPHEAD

Berichten uit het andere Amerika

Vertaald door Joris Vermeulen

2013

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor M., J. en M.J.
En voor Pee Wee (1988-2007)

Tot kijk dan maar, fijne vrienden, en het allerbeste.
Leuk blaadje maken jullie, hoor (zoals de *pulpheads**
zeggen)...

– NORMAN MAILER, ontslagbrief (ingetrokken), 1960

* *Pulphead*: 'Een oud woord dat zo veel betekent als: iemand met een
obsessie voor kranten en tijdschriften.'

– John Jeremiah Sullivan tijdens een interview met Jeff Glor bij *Author
Talk* van CBS News, 16 november 2011

Op deze rots

Je mag jezelf niet op de borst kloppen, maar in den beginne was mijn plan perfect. Mij was verzocht om te berichten over het Cross-Over Festival aan het Lake of the Ozarks in Missouri: drie dagen lang de beste christelijke bands en hun volgelingen op een afgelegen festivalterrein in de Midwest. Het plan was dat ik me ergens aan de zijkant van de menigte zou opstellen, aantekeningen over de concerten zou maken, af en toe een praatje zou aanknopen met een toeschouwer ('Wat is lastiger: thuisonderwijs of regulier onderwijs?') en dan met mijn perskaart zou wapperen om backstage te komen, waar ik wat met de artiesten zelf zou keuvelen. De zanger kon bij mij zijn verhaal kwijt over het idee dat alle muziek Hem verheerlijkt, als die maar vol liefde wordt uitgevoerd, waarbij ik zo nu en dan, stilletjes glimlachend, iets opkrabbelde. Later die avond zou ik een fles drank uit mijn huurauto grissen en mezelf uitnodigen bij een gebedsgroep rond een van de kampvuren om onze broederschap te bezegelen. Naar huis vliegen, het geheel larderden met wat cijfers. En kassa.

Maar zoals mijn ochtendmantra stelt: ik ben een professional. En niemand die blij wordt van dat soort oppervlakkige kul. Ik wilde weten wat voor mensen het zijn die beweren van zulke muziek te houden, honderden kilometers afleggen, complete staten doorkruisen om er live getuige van te zijn. Toen was daar mijn openbaring: ik zou met hen mee reizen. Of, beter gezegd: zij zouden met mij mee reizen. Ik zou een bestelwagen huren, een luxe geval, en vervolgens zouden we samen op pad gaan, ik met drie of vier hardcore fans, helemaal van de Oostkust naar dat merkwaardig betitelde Lake of the Ozarks. De hele nacht zouden we praten, zij

zouden proberen mij te bekeren en in de tussentijd zorgde ik ervoor dat mijn cassette-recordertje bleef lopen. Ergens voelde ik dat we gaandeweg sympathie en medelijden voor en met elkaar zouden krijgen. Wat een verhaal zou dat opleveren – voor toekomstige generaties.

De enige vraag die onbeantwoord bleef was: hoe een paar volgelingen te rekruteren? Maar dat was niet echt een vraag, want iedereen weet dat beschadigde figuren steevast op zoek zijn naar een beetje warmte en elkaar iedere avond opzoeken in chatrooms. En onder Jezus' supporters zitten er zat die compleet van de pot gerukt zijn. Aldus wilde Hij dit, geen twijfel mogelijk.

Dus plaatste ik mijn uitnodiging anoniem op youthontherock.com en op twee webfora gewijd aan de gelikte christelijke pop-punkband Relient K, die zich had laten strikken voor een optreden tijdens Cross-Over. In gedachten zag ik al de jongen of de griet die er op een zolderkamertje van lag te dromen om eindelijk eens met eigen ogen de mannen van Relient K hun song 'Gibberish' van *Two Lefts Don't Make a Right... But Three Do* te zien uitvoeren. Maar hoe kwam hij of zij daar? De benzineprijzen worden er niet lager op en Relient K speelt nooit in Noord-Florida. Alstublieft, Heer, zorg dat het gebeurt. Plotseling was daar mijn oproep, als een fonkelende ster. Wij konden elkaar helpen. 'Ik ben op zoek naar een paar serieuze fans van christelijke rock die met me mee willen rijden naar het festival,' schreef ik. 'Man of vrouw, maakt niet uit, maar je mag eigenlijk niet ouder zijn dan pak 'm beet 28, want ik benader het vooral als een jeugdfenomeen.'

Het lijken onschuldige woorden. Blijk ik toch niet goed te hebben begrepen hoe 'jeugdig' het fenomeen is. De meesten die in dat soort chatrooms uithingen waren tieners, en dan heb ik het niet over 19-jarigen, nee, dan heb ik het over 14-jarigen. Sommigen waren amper de tien gepasseerd, zou ik al snel ontdekken. Ik was net het World Wide Web op geslenterd en had een stel 12-jarige christenen gevraagd of ze met me mee wilden in mijn bestelwagen.

Binnen de kortste keren hadden de kinderen me te pakken. 'Handig hoor, je e-mailadres afschermen,' schreef 'mathgeek29'

op een toon waar weinig christelijks van uitging. ‘Het lijkt me onwaarschijnlijk dat iemand via internet al z’n adresgegevens doorgeeft aan een volslagen onbekende... Heb je in Manhattan geen christelijke tieners die hieraan mee willen doen?’

Niet alle jongeren waren zo negatief. ‘Riathamus’ zei: ‘ik ben 14 en woon in indiana plus mn ouders vinden het toch niet goed want het komt van een vreemdeling op internet. maar ik zou het echt vet vinden.’ Een meisje met de naam ‘LilLoser’ probeerde zelfs vriendschap te sluiten:

ik denk niet dat mijn ouders het goed vinden als hun meisje meegaat met een of andere vent die ze niet kennen en ik alleen maar via de email, zeker niet omdat je het hebt over zo’n lange periode en ik al die tijd met je mee zou rijden... ik zeg niet dat je een enge peedoo bent, LOL, maar het lijkt me gewoon dat je geen kip zo ver zult krijgen... zoals ik al zei druipt het ‘enge’ er wel van af, duzzz... maar hee: veel succes met je missieachtige dingetje. LOL.

Ik zocht en zocht maar het succes dat ze me wenste bleef uit. De christenen wilden niet langer met me chatten en begonnen elkaar al chattend voor mij te waarschuwen. Uiteindelijk fluisterde een bezoeker van de officiële Relient K-site de anderen toe dat ze niet op mijn plannen moesten ingaan, want ik was naar alle waarschijnlijkheid ‘een 40 jaar oude kidnapper’. Even later logde ik weer in en ontdekte dat de sitebeheerders zonder een woord van excuus mijn bericht inclusief de steeds langer wordende sliert beschuldigingen hadden verwijderd. Ongetwijfeld bestookten ze op datzelfde moment een mamaneetwerk met waarschuwingen. Hevig ontdaan zocht ik dekking. Ik belde mijn advocaat in Boston, die me opdroeg ‘geen computers meer te gebruiken’ (diens meer-voud).

De affaire zorgde ervoor dat ik een hekel kreeg aan het Cross-Over Festival in z’n algemeenheid, waarop ik besloot de opdracht terug te geven. Ik haalde bakzeil.

Het probleem met een glossy als *Gentlemen's Quarterly* is dat ze altijd een of andere overrijverige bureauredacteur hebben, soms luisterend naar de naam Greg, die nog niet murw is van het wereldgebeuren en die, wanneer je hem uit beleefdheid opbelt om hem mondeling te laten weten dat 'de Cross-Over-klus spaak is gelopen' en dat je je wel weer zult melden zodra je 'een alternatief hebt uitgebreed', het mystieke instrument dat internet heet op snelt en ontdekt dat het festival dat je van plan was bij te wonen in werkelijkheid helemaal niet 'het grootste van het land' is, zoals jij had beweerd. Het grootste van het land – ja zelfs van het christendom – is het Creation Festival, in 1979 voor het eerst georganiseerd, een waar Godstock. En dat vindt niet in Missouri plaats maar in het o zo pittoreske Pennsylvania, in een groen dal op het terrein van een boerderij die Agape heet. Dit festival is niet alweer een maand achter de rug; het start overmorgen. De mensen beginnen al toe te stromen, met tienduizenden tegelijk. Veel succes met je missieachtige dingetje.

Ik had één eis: dat ik niet zou hoeven te kamperen. Ik wilde een vervoermiddel met een matras erin, voor mijn part zo'n uitklapgeval. 'Goed,' zei Greg. 'We doen het als volgt. Ik heb wat zitten belen. In een omtrek van honderdvijftig kilometer rond Philly is er geen bestelwagen meer te vinden. We hebben wel een camper voor je. Eentje van negen meter.' We waren het met elkaar eens (hij deed alsof hij mijn visie deelde) dat ik eenmaal daarginds aangekomen het ding vast en zeker kon inruilen voor iets hanteerbaars.

Ik veronderstel dat negen meter zo'n gangbare lengte voor campers is omdat je voor nóg langere gevaarten een speciaal rijbewijs nodig hebt. Dat zou extra formulieren en toeslagen betekenen, misschien zelfs een bewijs van goed gedrag. Maar als je bij een willekeurige campertoko komt opdagen met twee beenstompjes op een skateboard gesnoerd en als een bezetene begint te zwaaien met je haken die ooit handen waren en schreeuwt dat je er een van negen meter wilt hebben voor een tocht met onbekende bestemming, willen ze alleen maar weten: pinpas of creditcard, meneertje?

Twee dagen later stond ik op een parkeerplaats met naast me een koffer. Daar kwam Debbie aan. Haar gezicht was zoet als een verjaardagstaart met een haarlakharde pony erboven. Ze bracht een krachtige arm omhoog en wees voordat een van ons iets zei. Ze wees naar een gevaarte dat kon doorgaan voor iets wat de oude Egyptenaren hadden neergezet in de woestijn.

‘O, hé, hallo,’ zei ik. ‘Luister: het enige wat ik nodig heb is, laten we zeggen, een kampeerbusje, of zo. Ik ben in m’n eentje en moet achthonderd kilometer..’

Ze keek me peinzend aan. ‘Wa’ ga je heen?’

‘Naar iets wat Creation heet. Het is een festival voor christelijke rock, zeg maar.’

‘Jij ook al!’ zei ze. ‘Iedereen die nou bij ons een bus huurt gaat daarheen. Bij bosjes. Gaan ze.’

Daar verscheen haar man en collega, Jack: getatoeëerd, gedrongen, matje in zijn nek. Spontaan begon hij zijn minachting voor MapQuest te spuien. Hij zou me wel even écht duidelijk maken hoe ik moest rijden. ‘Maar nou eerst vlug ’n inspectierondje.’

We begaven ons op de ringweg rond mijn aanstaande mausoleum. Het duurde even. Werkelijk álles wat Jack zei was om de een of andere reden het enige wat ik hoefde te onthouden. Wit water, grijs water, zwart water (drinken, douchen, *les besoins*). Dit is de, haal het niet in je hoofd om. Bromde iets over ‘weekend warriors’. Ik kon er niet naar luisteren, want luisteren zou betekenen dat ik het voor waar aannam, hoewel zijn terloopse opmerking over de enorme dode hoek van de rechterspiegel zich alsnog aan me wist op te dringen, net als zijn beschrijving van de ‘extra halve meter aan weerskanten’ – de uitstulping van mijn woonvertrek – die ik vanachter het stuur niet kon zien maar waarvan ik me daar maar al te graag ‘bewust’ zou willen zijn. Om verzekeringstechnische redenen volgde Debbie ons met een videocamera. In gedachten zag ik mijn naasten al in een met mahonie betimmerd zaaltje naar die filmbeelden kijken onder begeleiding van mijn onontkoombare woorden: ‘En wat als ik nooit gebruikmaak van het toilet – moet ik dan toch het water opendraaien?’

Jack klapte het trapje naar beneden en klauterde aan boord. Nu werd het menens. Binnen rook het naar mislukte vakanties en opnames van amateurporno, in moteldouchegordijnen verpakt en opgewarmd door de zon. Een ogenblik lang stond ik als vastgenageld op de drempel. Jezus was nooit in deze camper geweest.

Wat zal ik over mijn tocht naar Creation vertellen? Wil je horen hoe het is om met uitpuilende, steeds wegschietende ogen en trilende handen moederziel alleen in een windmolen op wielen tijdens spitsuur over de Pennsylvania Turnpike te rijden; of over Greg die lachend opbelt om 'te informeren hoe het gaat'; hoe het is om jezelf steeds wanneer je probeert in te voegen op gênant hoge toon 'nee nee NEE NEE!' te horen zeggen; of over je indruk dat je in het merkwaardig geruststellende kabaal van de radio vage toetergeluiden hoort doorklinken, tot je een blik in je rechterspiegel werpt en ontdekt dat je een x-aantal kilometer lang twee rijstroken tegelijk in beslag hebt genomen (die extra halve meter!) en dat de sliert auto's die je hebt opgehouden zo ver gaat als het oog reikt; of over stoppen bij de Target om lakens, een kussen en pindakaas te kopen maar dan vijftwintig hele minuten lang je golfswing te staan oefenen op de sportafdeling, niet bij machte op te houden vanwege de gedachte dat je, als je dat doet, de volle negen meters aantreft op dezelfde plek als waar je ze hebt achtergelaten, op de parkeerplaats aan de zijkant, in afwachting van het moment waarop jullie samen de resterende afstand naar jullie gemeenschappelijke lot afleggen?

Zoals Debbie en Jack hadden beloofd – zonder het ook maar  en moment te geloven – wist de wagen me er te brengen. Tien kilometer voor Mount Union stond een bord met CREATION AHEAD. De zon ging onder; hij zweefde als een vlammende gouden ballon boven het dal. Ik belandde in een lange file van personenauto's, pick-uptrucks en bestelwagens – en niet veel campers. En daar waren ze dan, overal om me heen: de wedergeborenen. Rechts van me stond een pick-up met een laadbak vol tienermeisjes die T-shirts in bijpassende tinten lichtblauw droegen; ze gilden

naar een jongen met een hanenkam die in de wegberm liep. Ik zorgde ervoor dat mijn blik niet de hunne kruiste; wie weet waren het de grietjes die ik kort daarvoor had lastiggevalen. Hun rij boekte iets meer vooruitgang, zodat een oude oranje Datsun naast me kwam rijden. Ik zag de chauffeuse haar raampje naar beneden draaien, half naar buiten leunen en een lange, heldere noot op een ramshoorn blazen. Het zou me niet verbazen als je nu je wenkbrauwen fronst. Toch deed ze het. Ik heb het op band staan. Ze blies op een ramshoorn en nog redelijk overtuigend ook, twee keer. Misschien een jaarlijks ritueel om haar aankomst op Creation aan te kondigen.

Het hek; ik was aan de beurt. De vrouw keek me aan, wierp vervolgens een blik op de lege passagiersstoel naast me, toen op de rest van de negenmeter. 'Hoeveel mensen heb je bij je?' vroeg ze.

Verbouwereerd gaf ik gas, zodat de negenmeter in beweging kwam. Op mijn pad wemelde het van de opgewonden christenen, merendeels jonger dan achttien. De volwassenen zagen eruit als ouders of dominees, niet als festivalgangers. Het schemerde al flink en in de roerloze valleilucht hing de penetrante rook van kampvuren. Naast me, verderop, klonk een harde brul; er was iets op het podium gebeurd. Het geluid duidde op een grote menigte. Het vulde het dal en bleef even hangen.

Ik had gehoopt dat ik ongezien kon binnenkomen – dat de camper zelfs een soort verhullende werking kon hebben – maar nu al trok ik de aandacht. Twee jongens zeiden in het voorbijgaan allebei: 'Ik heb met hem te doen.' Een ander sprong op het trapje aan de bestuurderskant en zei: 'Jezus Christus, man,' waarna hij zich afzette en wegsnelde. Ik hield mijn voet op de rem – zelfs met een stationair draaiende motor ging het me te vlug. Welk spektakel de brul ook had veroorzaakt, het was inmiddels voorbij. De wegen zaten potdicht. De jongeren golfd en in beide richtingen om me heen, terug naar hun tenten, als een colonne mieren die een willekeurig obstakel ontwijkt. Ze gingen op een verontrustende manier opzij voor de camper, pas wanneer de voorbumper bijna hun

rug schampte. Vanaf mijn verheven positie zag het eruit alsof ze een tiende van een seconde te lang wachtten en ik hen onder zachte dwang, in slowmotion, uiteendreef.

De evangelische facties herkende ik nog min of meer uit mijn middelbareschooltijd, hoewel het me opviel dat iedereen zich beter was gaan kleden. Velen hadden zich uitgedost als skatepunks of volgens de East Village-mode van het afgelopen seizoen (de niet-kerkelijken); anderen hadden iets boertigs (provinciaalse baptisten of leden van de Church of God); je had *preppies* (Young Life, Fellowship of Christian Athletes – bij hen moest je aankloppen voor een joint). De strenger gelovigen pikte je er probleemloos uit dankzij hun eeuwige amodieuze kleding en bleke, treurige gezichten. Toen ik later een vrouw vroeg hoeveel bezoekers volgens haar blank waren, zei ze: ‘Ongeveer honderd procent.’ Niettemin zag ik een paar Aziaten en drie of vier zwarten. Ze wekten onmiskenbaar de indruk te zijn geadopteerd.

Al die tijd was ik blijven rijden. Je had niet gedacht dat dit ding zo ver kon komen. Elke bocht in de weg bood zicht op wéér een terreintje vol tenten en auto’s; het kampement had zich uitgebreid richting zijn geografische grenzen, tot aan de voet van de heuvels. Het is moeilijk om derden duidelijk te maken welk effect het op je zintuigen heeft, al die mensen die in de openlucht leven en rondlopen: deels familiereünie, deels vluchtelingenkamp. Een tikkeltje militair, maar vrolijk.

De wegen gingen over in niet bepaald brede zandpaden: Hallelujah Highway, Street Called Straight. Mij was verteld dat ik naar ‘H’ moest gaan, maar toen ik bij H arriveerde kwamen uit de schaduwen twee tieners in een oranje hesje tevoorschijn die me lieten weten dat alle plaatsen gereserveerd waren. ‘Helpen jullie me hier eens mee, jongens,’ zei ik, met mijn duim zielig naar de vierwielige woning achter me gebarend. Ze haalden hun walkietalkies tevoorschijn. De tijd verstreek. Het werd donkerder. Toen kwam er een nog jongere jongen aangefietst die met een zaklantaarn naar me zwaaide om aan te geven dat ik hem moest volgen.

Wat een opluchting was het om te kunnen koersen op dat joch.

Ik hoefde hem alleen maar in de gaten te houden. Zijn vestje lichtte warm, geruststellend officieel op in mijn koplampen. Misschien dat ik daardoor te laat doorhad dat hij me een bijna verticale helling op loodste – ‘de Heuvel boven D’.

Erop terugblikkend weet ik niet wat er het eerst was: een tinteling in mijn ruggengraat die me waarschuwde dat de camper een hellingshoek had bereikt waarop hij niet was gebouwd, of het miselijkmakende besef dat we begonnen terug te glijden. Ik ging boven het stuur hangen en pompte op het gaspedaal. Ik hoorde geschreeuw. Ik trapte op de rem. Met mijn linkerhand en -voet zocht ik in paniek, als een drenkeling, naar een noodrem (had Jack dit thema tijdens zijn uitgebreide *how to*-sessie links laten liggen?). We begonnen grip te verliezen; de wagen begon te schudde. Uit de ogen van mijn jonge gids sprak angst.

Natuurlijk had ik wel voorvoeld dat dit moment zich zou aandienen, dat de negenmeter zich tegen me zou keren. We hadden het vanaf het begin geweten. Maar ik moet bekennen dat ik geen moment had gedacht dat haar doodsdrift zich zo heftig zou manifesteren. Onder en naast me strekte zich een tastbare christengemeente uit die kameraadschappelijk brood roosterde en gitaar speelde. De luchtfoto in de kranten zou een langwerpige litteken te zien geven, een snee in het vredige tentdorp. En dat deze reusachtige psychopate haar snode plan had kunnen uitvoeren dankzij de tussenkomst van een kind – een onschuldig, zij het verschrikkelijk verward kind...

Mijn herinneringen aan de eerstvolgende vijf seconden zitten vol ruis, maar ik weet zeker dat er een groot en volmaakt vierkant mannenhoofd in de voorruit opdook. Het was blond en droeg een bril. Het had opengesperde ogen en commandeerde snel, met het Chaucer-achtige accent van West Virginia: ‘JACK THE WILL TO THE ROT’ (gooi het stuur in één keer naar rechts), en dat ik tegelijkertijd de remmen moest bedienen. Een of ander afdelinkje van mijn motorische cortex gaf er gehoor aan. De camper schoof nog even door en stond toen stil. Vervolgens zei dezelfde stem: ‘Mooi zo, bij drie gas op de plank: één, twee...’

Ze begon te klimmen – traag, alsof ze aan een katrol hing. Een paar bizar krachtige wezens duwden. Al snel stonden we horizontaal op de top van de heuvel.

Het waren er vijf, allemaal begin twintig. Ik bleef in de negenmeter zitten; zij verzamelden zich links onder mij. ‘Dank je wel,’ zei ik.

‘Aw, hey,’ kaatste Darius terug, degene die de bevelen had gegeven. Hij sprak erg snel. ‘We doen dit al de hele dag – ik weet niet waarom die knakker steeds maar weer mensen de berg op stuurt – we komen uit West Virginia – hij is gestoord, moet je weten – kijk, daar is een leeg veld.’

Ik liet mijn blik gaan over wat hij aanwees: een weiland.

Jake stapte naar voren. Hij was ook blond, maar tener. En op een dierlijke manier knap. Zijn gezicht was bezaaid met stoppels even bleek als zijn haar. Hij zei dat hij uit West Virginia kwam en wilde weten waar ik vandaan kwam.

‘Ik ben geboren in Louisville,’ zei ik.

‘O ja?’ zei Jake. ‘Ligt dat aan de Ohio?’ Net als Darius reageerde en sprak hij razendsnel. Ik antwoordde bevestigend.

‘Nou, ik ken een gast die dood is en die kwam uit Ohio. Ik ben vrijwilliger bij de brandweer, weet je. Man, die ging negen keer over de kop met een Chevy Blazer. Hij lag in stukken verspreid van hier tot die richel verderop. Kapot dood was die.’

‘Wie zijn jullie?’ vroeg ik.

Ritter gaf antwoord. Hij was groot, typisch zo’n vetzak die in feite geen greintje vet met zich mee torst, een gevangenebewaarder – zoals ik al snel zou horen – en een voormalig worstelaar in de categorie zwaargewicht. Hij kon een ananas opensnijten met zijn oksel en moest daar dan om grinniken (dat stelde ik me althans voor). Haardracht: militair. Snor: vaag. ‘Gewoon, we zijn een paar jongens uit West Virginia met een passie voor Christus,’ zei hij. ‘Ik ben Ritter en dit is Darius, Jake, Bub, en dat is Jakes broer Josh. Pee Wee loopt hier ook ergens rond.’

‘Zit achter de chicks aan,’ zei Darius misprijzend.

‘Dus jullie lopen hier gewoon maar wat levens te redden?’

‘We komen uit West Virginia,’ zei Darius opnieuw, alsof hij leek te denken dat ik traag van begrip was. Hij nam het vaakst het woord. Door de prop pruimtabak in zijn wang trok zijn kaak scheef en oogde hij bijna agressief, maar ik was ervan overtuigd dat hij alleen maar wat ADHD-achtig was.

‘Weet je,’ zei Jake, ‘nou, wij kamperen vlak hiernaast.’ Met een beweging van zijn hoofd wees hij naar een auto, een pick-up, een tent, een vuur en een groot kruis van boomstammetjes. En dat andere ding was... een geluidssysteem?

‘Vorig jaar stonden we op dezelfde plek,’ zei Darius. ‘Ik heb ervoor gebeden. Ik zei: “God, ik zou zó graag die plek weer willen hebben – weet je, als het Jouw wil is.”’

Ik was ervan uitgegaan dat ik mijn dagen op Creation in tamelijk grote eenzaamheid zou slijten en zou afsluiten met een rituele zelfmoord. Maar wat een warmte ging er van die West Virginianen uit, in grote golven. Ze vroegen me wat ik deed en of ik van sassafrasthee hield en hoeveel anderen er nog in de camper zaten. O ja, ze kenden een gast die op een afschuwelijke manier was doodgegaan en die uit een staat kwam met dezelfde naam als de rivier waarlangs ik was opgegroeid, en ik ben niet het type dat zulke dingen in twijfel trekt.

‘Wat gaan jullie straks doen, jongens?’ vroeg ik.

Bub was klein en stevig; zijn handen leken allebei zo sterk als een afvalpers. Hij had een donkerder huid dan de rest – een koffiebruine tint – met bruin haar onder een camouflagepet, bruine ogen en een volle, donkere snor. Later zou hij me meedelen dat hij van vrienden vaak te horen kreeg dat hij ‘deels het n-woord’ moest zijn. Dat zijn zijn woorden. Hij was verlegen en keek altijd alsof hij overal diep over nadacht. ‘Ritter en ik gaan een stukje muziek luisteren,’ zei hij.

‘Welke band speelt er?’

Ritter zei: ‘Jars of Clay.’

Daar had ik over gelezen: het was een grote naam. ‘Zeg, is het iets als jullie onderweg even bij mijn trailer aankloppen?’ zei ik. ‘Dan ga ik mee. Ik sta op dat verder helemaal lege veld.’

Ritter zei: 'Dat is misschien wel een idee, ja.' Ze gingen allemaal klaarstaan om me de hand te schudden.

In afwachting van Ritter en Bub lag ik op bed in het licht van een kampeerlamp *The Silenced Times* te lezen. Het was een nieuwsbrief die ik in mijn festivalpakket had aangetroffen. Eigenlijk was het geen nieuwsbrief, maar een publiciteitsvehikel voor *Silenced*, een nieuwe roman van Jerry Jenkins, een van de breinen achter de serie *Left Behind* – met een omvang van tot dusver meer dan tien boeken, goed voor honderden miljoenen dollars, stuk voor stuk over het lot van figuren als ik na de Opname van de Gemeente. Zijn nieuwe boek was een futuristisch geval dat in 2047 speelde. De datumaanduiding op de folder luidde: '2 maart '38'. Wat je hem? Zevenendertig jaar zijn er verstreken sinds ze Jezus uit de geschiedenis hebben gegooid. Vermoedelijk had de vormgever van *The Silenced Times* zijn best gedaan om het er te laten uitzien als een krantje uit die toekomstige tijd.

Het was nogal grimmige materie. In het jaar '38 heeft een oeroude doodscultus zich als een virus verspreid en de 'United Seven States of America' overgenomen. Aanhangers komen bijeen in 'celgroepen' (leuk bedacht: een beetje spelen met communistisch jargon); vanuit hun hunkering naar wereldhegemonie lijven ze jongeren in, en tegelijkertijd doen ze hun best om de ondergang van de wereld te bespoedigen. In '34 – het jaar van de recentste telling – had 44 procent van de bevolking aangegeven lid van de groep te zijn; inmiddels ligt het cijfer bijna op de helft. Hierbij vallen alle overige religieuze bewegingen in het land in het niet. Zelfs de president (die dankzij druk op de eigen geledingen is gekozen) is een bekeerling. De populairste nieuwszender van het land steunt hem en zijn beleid openlijk; en de spraakmakendste film van dat jaar bedrijft openlijk propaganda voor de sekte, maar dankzij een snood briljante aanpak is een groot deel van de bevolking ervan overtuigd dat de media in werkelijkheid in handen zijn van...

Wacht! dacht ik. In het dagelijks leven gebeurt dit allemaal al. Dit is het evangelische christendom. Niettemin wordt in *The Si-*

lenced Times beschreven hoe christenen achter de tralies worden gezet, noodgedwongen ondergronds gaan, hun pamfletten in beslag genomen zien worden. Een kerel wint een prijs nadat hij zijn zus heeft aangegeven omdat die op een universiteit een bijbelkring leidde. Ik was vooral gecharmeerd van het gedeelte waarin viel te lezen dat antireligieuze krachten uiteindelijk Jenkins zelf hadden weten in te rekenen – in een grot. Hij is zevenennegentig jaar oud, maar is altijd blijven typen. Terwijl ze hem daar wegsleuren brult hij bijbelcitaten.

Ritter bonkte op de deur. Bub en hij waren helemaal klaar voor het aanhoren van een paar Jars of Clay. Nu het donker was brandden er meer vuren; het hele dal geurde ernaar. En de lucht zag eruit als zo'n gaatjeslamp – je zag duizenden sterren. Er was zo veel volk onderweg naar het podium dat je nauwelijks kon lopen, maar het viel me op dat iedereen geneigd was Ritter iets meer bewegingsruimte te gunnen. Een beetje achterover hangend tuurde hij in het rond, over de hoofden van de mensen heen, alsof hij uitkeek naar een vriend. Ik vroeg hem naar zijn kerk in West Virginia. Hij zei dat hij net als de andere jongens van de pinksterbeweging was, van het spreken in tongen en meer van zulke dingen – behalve Jake, die was doopsgezind. Maar ze gingen allemaal naar dezelfde 'samenhang' – een wekelijkse bijbelbijeenkoms bij iemand thuis met eten en gitaren. Dacht Ritter dat iedereen hier christen was?

'Nee, waarschijnlijk zijn er een paar niet gered. Met zo veel mensen kan dat niet anders.' Wat vond hij daarvan?

'Het biedt alleen maar meer kans op getuigenissen.'

Plotseling bleef Bub staan – een teken dat hij iets wilde zeggen. De menigte golfde een minuut om ons heen terwijl hij naar zijn woorden zocht. 'Er zijn hier joodse mensen,' zei hij.

'Echt?' zei ik. 'Je bedoelt: joodse joden?'

'Yep,' antwoordde Bub. 'Die meiden waar Pee Wee mee aan kwam zetten. Ik bedoel maar: die zijn joods. Da's best te gek.' Hij lachte zonder ook maar één gezichtsspier te vertrekken; Bubs lach was een puur vocaal fenomeen. Glansden zijn ogen nou?